

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Полина Куюмджиева,

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,

за дисертационния труд на

Кръстин Настев Настев

на тема

„ХОРЪТ И ХОРОВИЯТ ДИРИГЕНТ В ОПЕРАТА. АСПЕКТИ ПРИ ПОДГОТОВКАТА НА ОПЕРНИЯ ХОР: ВОКАЛНИ, ЕЗИКОВИ И ДРАМАТУРГИЧНО-МУЗИКАЛНИ ПРОБЛЕМИ ПРИ РАБОТАТА С ОПЕРЕН ХОР“

за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“
по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“,
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“,
специалност „Оперно-симфонично дирижиране“

Данни за докторанта

Кръстин Настев е възпитаник на НУМТИ „Добрин Петков“ – Пловдив, което завършва със специалност обой. Висшето си образование получава в АМТИИ – Пловдив (1999 – 2001), където изучава дирижиране при доц. Крикор Четинян, и в НМА „Проф. Панчо Владигеров“, където се дипломира през 2005 г. в класовете по оркестрово дирижиране на проф. Пламен Джуров и по хорово дирижиране на проф. Мирослав Попсабов.

Кръстин Настев е специализирал дирижиране в Музикалната академия в Базел (2016). Участвал е в майсторски класове на проф. Васил Казанджиев, Георги Димитров, Алън Хейзълдайн (Англия), Марк Шанхан (Холандия), Фрийдер Берниус (Франция), Рафаел Иммоос (Швейцария), Георг Грюн (Швейцария), Бруно Апреа (Испания), Джанлуиджи Джелмети

(Италия), Луц Кьолер (Германия). Заедно с диригента доц. Крикор Четинян ръководи Творческа лаборатория за запознаване с хорова литература в Пловдив. Посещавал е и вокалните майсторски класове на Райна Кабаиванска (Сиена), Дарина Такова (Барселона), Монсерат Кабайе (Сарагоса), Раул Хименес (Барселона), Калуди Калудов (България) и Рамон Варгас (Швейцария).

След дипломирането си през 2005 г. в продължение на три сезона (2005 – 2008 г.) Кръстин Настев е хормайстор в Оперно-филхармоничното дружество в Пловдив, а от 2008 до 2011 г. работи в операта в Анталия, Турция. В периода 2011 – 2015 г. е ангажиран с различни състави в Барселона, Испания, а от 2015 до 2018 г. – в Германия и Швейцария.

От сезон 2018/2019 г. е диригент в Държавна опера – Варна.

Носител е на специална награда от конкурса за хорови диригенти, организиран от *Europa Cantat* в Санкт Петербург (2013), и на трета награда от Академичния Бахов конкурс в АМТИИ – Пловдив (2001).

Общо описание и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 245 страници и съдържа увод, три глави, заключение, библиография, авторски приноси, списък с публикации по темата на труда. Библиографията включва 72 заглавия, от които 7 на кирилица, 47 на латиница и 18 интернет източници. Дисертационният труд съдържа още 56 фигури, 24 таблици и 3 приложения.

В увода са представени обектът на изследване – „хорът и хоровият диригент в операта“, и предметът на изследване – „решаване на специфични теоретични и практически задачи, свързани с подготовката на оперни хорове“ (с. 6 от автореферата), както и 5 основни цели (с. 7 от

автореферата), които си поставя дисертантът в настоящото изследване. Впрочем добре е предметът и обектът на изследване и свързаните с тях задачи да бъдат конкретизирани и в увода на самата дисертация, а не само в автореферата. Също в увода Кръстин Настев мотивира избора си на темата, продиктуван от дългогодишната му работа като хормайстор в различни оперни театри в България, Турция, Испания, Швейцария и Германия.

Първа глава („Драматургично-музикални проблеми в развитие на оперния хор през вековете“) е посветена на историческото развитие на оперния хор и ролята, която този състав играе в различните епохи на европейското музикално изкуство от първите значими образци в оперите на Монтеверди до хоровите сцени в „Летящият холандец“ и „Парсифал“ на Вагнер. Изборът на конкретния времеви отрязък (от 17. до края на 19. век) Кръстин Настев обосновава с аргумента, че според него „след Вагнер оперите от края на XIX и целият XX век представят еkleктично съчетание на хорови прийоми от предишните епохи“. Теза, която сама по себе си изглежда спорна, но Кръстин Настев я обосновава в хода на първата глава, привеждайки примери от оперната литература. Особено важен в защитата на тази негова теза е разделът „Вагнер и апогеят на оперния хор в „Летящият холандец“ и „Парсифал“.

На фона на този исторически преглед за мястото и ролята на хора в операта от Монтеверди до Вагнер, представен в първа глава, втората глава – „Анатомично-акустичните основи на вокалната педагогика на диригента в оперния хор“, акцентира върху необходимостта диригентът да бъде запознат с анатомичните особености на човешкия глас. От това зависи не само музикално-интерпретационната и техническата страна от подготовката на един хор, но и качеството на звукоизвличането и вокалното здраве на хористите. В този смисъл, както отбелязва Кръстин

Настев, работата на хормайстора се доближава до тази на вокалния педагог.

Своеобразен център на дисертационния труд е третата глава – „Международната фонетична азбука и приложението ѝ в работата на хоровия диригент“. Тази глава докторантът определя като ръководство, което може да бъде в помощ на хористите в работата им с чуждоезичен репертоар. Чрез прегледно поднесени таблици се систематизират фонетичните особености на трите най-често срещани езици в оперния репертоар: италиански, френски и немски. По този начин хористите могат да бъдат подпомогнати при работата им над чуждоезичен репертоар. Още повече, че проведени анкети сред хористи от оперни театри в България за познанията на тези три езика доказват необходимостта от подобни таблици.

Кръстин Настев е посочил 3 публикации по темата на дисертационния труд, две от които са публикувани в списание „Музикални хоризонти“ („Аспекти при работата с оперен хор“, 2022, № 1, с. 16 – 20; „Елена Пушкина: „Хорът е „гръбнакът“ на сценичната дейност в оперния театър: диригент, солист, оркестрант бихте могли да поканите отвън при „екстрени“ ситуации...“). Интервю на Кръстин Настев, 2022, № 4, с. 14 – 16) и една в испанското списание за класическа музика Ritmo (Nastev, Krastin. El director del coro en la ópera/Хормайсторът в операта, 2021, № 956, p. 38). Би било добре тази статия да бъде представена и в превод на български език.

Авторефератът съдържа необходимите компоненти, които резюмират съдържанието на труда. В обем от 38 страници са изложени основните моменти от увода, трите глави и заключението, както и справка за научните приноси на дисертационния труд и за художественотворческата дейност, свързана с дисертационния труд.

Трудът има конкретни практико-приложни приноси, сред които бих открито направения опит за първи път в музикалната литература на български език за типологизиране на оперни хорови сцени в периода от началото на XVII век до втората половина на XIX век, систематизирането на главните правила и принципи за решаване на лингвистично-фонетични трудности при изучаването на хорови партии от опери на италиански, френски и немски език – най-често срещани в оперния репертоар: направените анкети с хористи от оперни хорове в България, които очертават нивото на владеене от тях на италиански, френски и немски език.

Заключение

Смятам, че трудът на докторанта Кръстин Настев има практико-авторски приноси, в които е обобщена и конкретната му работа с оперни хорове в различни оперни театри. Въз основа на това предлагам на членовете на уважаемото научно жури да му присъдят образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Музикознание и музикално изкуство” в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

14.02.2023 г.

проф. д-р Полина Куюмджиева